

SÚŤAŽ - REVITALIZÁCIA NÁMESTIA V SPIŠSKEJ BELEJ

SPRIEVODNÁ SPRÁVA

Textová časť

idea, vízia návrhu: **SPIŠ "GATEWAY" = UZOL**

znovuobjavené srdce pustovníka Spiša

(historický kontext sv. Anton ako patrón Spišskej Belej), nie používať či využívať priestor, ale „užívať (si)“ ho. Naším mottom je: „Viera pre ťažké časy.“ Navrhujeme priestor, ktorý nie len pritiahne pozornosť „pustovníka, putovníka - turistu“, ale chce v ňom zotrvať, nechce z neho odísť, pričom si zachováva svoju neokázalosť. Srdce pustovníka (rozumej veriaceho, či „neveriaceho bez rozdielu“ vždy hľadá, pochybuje) hľadá samotu, priestor, ale nie hociaký, ale taký ktorý je hodnotou v čase. Priestor, ktorý sa nenamáha, aby niekomu niečo dokazoval.

V kontexte pustovníctva, náboženstva tvorba priestoru dostáva neobvyčajný zmysel. Náš navrhovaný priestor je platformou pre dušu, Spišiaci boli vždy bližšie k Bohu, naša idea je založená na myšlienke ďalšieho už nebohého „Antona“ :

Kde je Boh? Boh je predovšetkým v tebe (nie v priestore ktorý Ťa obklopuje). Nebadáš, že si hlbinou, ktorú nik a nič nemôže zaplniť? - Anton Srholec-

Ľudia na Spiši žili vždy ťažké, ale srdečné časy. Východ nie je miestom, kde „nič nie je“, ale je miestom ktoré malo, má a bude mať vždy srdce. Historická cesta Spišskej Belej, ktorej súčasťou je Zvonica a Rímskokatolícky kostol je cestou pustovníka, kde námestie je elegantné, líniovo čisté, nepreplácané množstvom zbytočných prvkov, nepotrebuje nič dokazovať, meniť. Obyčajný život, všedné udalosti súčasného človeka - obyvateľa mesta, či návštevníka sa tu stretávajú, ľudia na **námestí** odkrývajú (zastavenie sa, komunikácia, zdieľanie radostných zážitkov, posedenie na lavičkách a sociálna interakcia, generačná interakcia starších, ľudia sediaci na lavičkách pasívne pozorujúci (ako je tomu v každom menšom Talianskom mestečku) mladších nepokojne kráčajúcich (aktívna rekreácia), či na schodoch pri **zvonici** sediacich nadšencov (pasívna rekreácia) svoje príbehy, vnútorné pocity, alebo si ich naopak ponechávajú, skrývajú (peší pohyb, aktívna rekreácia).

Verejný priestor centra Spišskej Belej bude mať **rovnaké funkčné využitie s rozdielnym ale charakterovo rovnakým tvaroslovím**, ktoré vychádza z konceptu spomalenia automobilovej dopravy, prioritizácie pešieho pohybu, rešpektovania pamiatkových hodnôt, terénu a širšieho územia a tiež zhodnotenia **socio - ekonomického potenciálu** riešeného územia (pritiahnutie turistov, propagácia turistiky, nárast služieb – prevádzok pozdĺž časti **Korza**).

Za účelom rekreácie ako pasívnej, tak aktívnej, vznikol celoplošne spontánne vrámci riešeného územia názov **Pobytová ulica** (keďže sa nejedná o typickú pešiu zónu so zákazom vstupu automobilov). Do budúcnosti v návrhu pripúšťame možnosť riešiť celú, „Pobytovú ulicu“ ako výlučne pešiu zónu.

**POBYTOVÁ ULICA (fyzicky spája dve rozhrania) + NÁMESTIE = SPIŠ
"GATEWAY" (centrálny UZOL)**

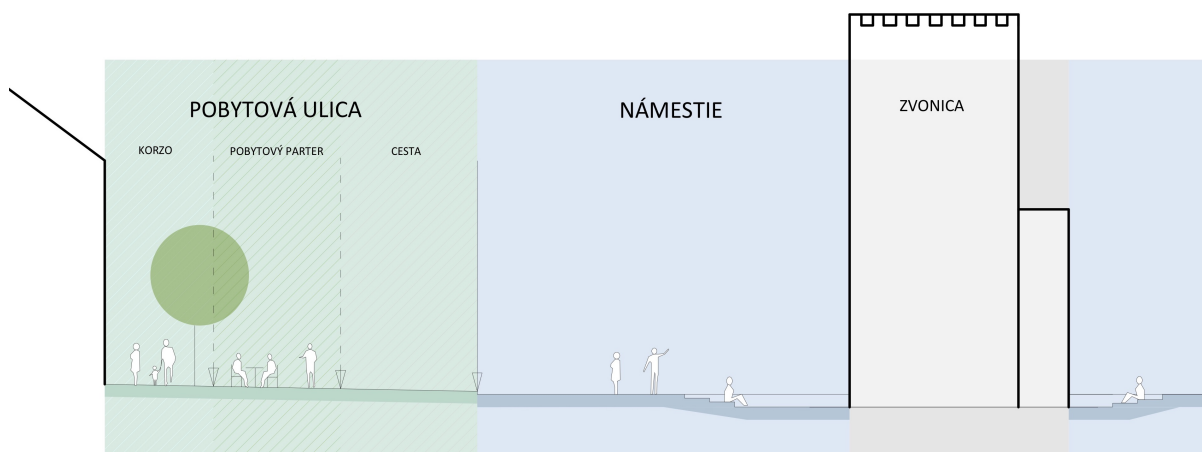
Dovoľte, aby sme Vás oboznámili s logikou prístupu k ideovému urbanisticko – architektonickému riešeniu územia. V prvom kroku sme sa venovali doprave, kde sme zmenili obojsmernú vedľajšiu komunikáciu na jednosmernú (nie je tu taká intenzita dopravy, a vychádzajúc s cieľa návrhu ukľudniť dopravu v riešenom území prioritizujeme peší pohyb).

VÍZIA: Vytvorenie “živého” mestského centra na ktoré sú obyvatelia hrdí.

HLAVNÉ CIELE NÁVRHU	NÁSTROJE
<ul style="list-style-type: none"> • Prinavrátene ľudí do centra mesta (obyvateľov+návštevníkov) • Oživenie a podpora lokálnej komunity. • Podpora a dotvorenie Genius Loci miesta. • Prepojenie minulosti a súčasnosti s potenciálom budúcnosti • Realizácia v čase a priestore 	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvorenie pobytovej ulice s kvalitným pobytovým mestským parterom • Ucelenosť a prepojenosť územia • Obsahová diverzita • Konsolidácia dopravy • Orientácia na navigácia v priestore • Identifikácia s lokálnou tradíciou • Sociálna inklúzia • Princípy zelenej infraštruktúry

Za účelom zjednotenia návrhu je spevnená plocha asfaltovej komunikácie (Hviezdoslavova ulica) nahradená kamennou dlažbou. Pozdĺžne parkovanie popri “**Pobytovom parteri**” zostáva ponechané, ale nebude vyznačené v dlažbe. Tak sa môže podľa potrieb mesta prispôbiť ako priestor konania trhov, sprievodov a podobne. Tiež sme jasne zadefinovali nový nástupný priestor pred **múzeom**, navrhli sme tu nenápadné trávnikové schody (nenáročná údržba kosením).

Korzo je charakterizované rozšíreným (z min. 2m šírky na 4 – 4,5m) chodníkom s obojsmerným pohybom peších (aktívna rekreácia). Naň **nadväzuje pobytový parter** a zvýšená vedľajšia komunikácia (kamenná dlažba) ktorých dorovnaním sme získali jednotnú výškovú úroveň (bezberiérovosť), spoločný nevtieravý materiál identický priestor (zjednotenie materiálov), ktorého nespornou výhodou je aj spomalenie pohybu vozidiel (materiál kamenná dlažba namiesto asfaltu = prioritizácia peších).

Ďalším prvkom, ktorý sme navrhli je **rozšírené pobytové schodisko** severným smerom k spodnému námestiu za objektom Mestského úradu a reštaurácie, za účelom zvýraznenia dôležitosti tohoto priestoru a následnému logickému prepojeniu smerom k parku a evanjelickému kostolu. Rozšírením schodiska dôjde k jasnému definovaniu polohy „vrchného i spodného“ námestia. Parkovisko pred spomínanými budovami

zostáva zachované, zmení sa však vizuál použitím tej istej dlažby ako vo „vrchnej“ časti pobytovej ulice (optické prepojenie a podtrhnutý význam vďaka materiálovému riešeniu).

Zvonicu za účelom vyniknutia jej historických kvalít sme doplnili po obvode sedením (3 pobytové schody, ktoré redukujú efekt nepriaznivo zníženého terénu okolo zvonice voči námestiu). Navrhujeme tiež zrušiť časť existujúceho oplotenia medzi námestím a záhradou katolíckeho kostola. **Takto prepojíme dve významné pamiatky v jeden celok** a získame kľudovú oázu pre návštevníkov. Pridávame chodník pre peších od námestia popred múzeum až k existujúcemu chodníku pri rodinných domoch vo východnej časti ulice. Návštevník či obyvateľ bude môcť prejsť územím aj po oslnenej strane komunikácie.

Vzhľadom na to, že poznáme problematiku reálnych možností financovania realizácií verejných priestorov predkladáme aj možnosť časového rozdelenia – **etapizácie** realizácie navrhovaných opatrení:

+ etapizácia / 1. fáza: mobiliár – za účelom okamžitého efektu (sedenie = zotrvanie v priestore, zadržanie návštevníka) navrhujeme aj z finančných dôvodov možnosť realizovať v prvej fáze osadenie kvalitných (pevných, kovových, trvácich) a elegantných (historické hľadisko rešpektujúcich s prihliadnutím na súčasnosť) prvkov mobiliáru. Mobiliár je variabilný, sú tu lavičky pre skupiny orientované k sebe za účelom sociálnej interakcie, stretávania sa podporujúceho komunikáciu aj jednotlivé solitérne kusy.

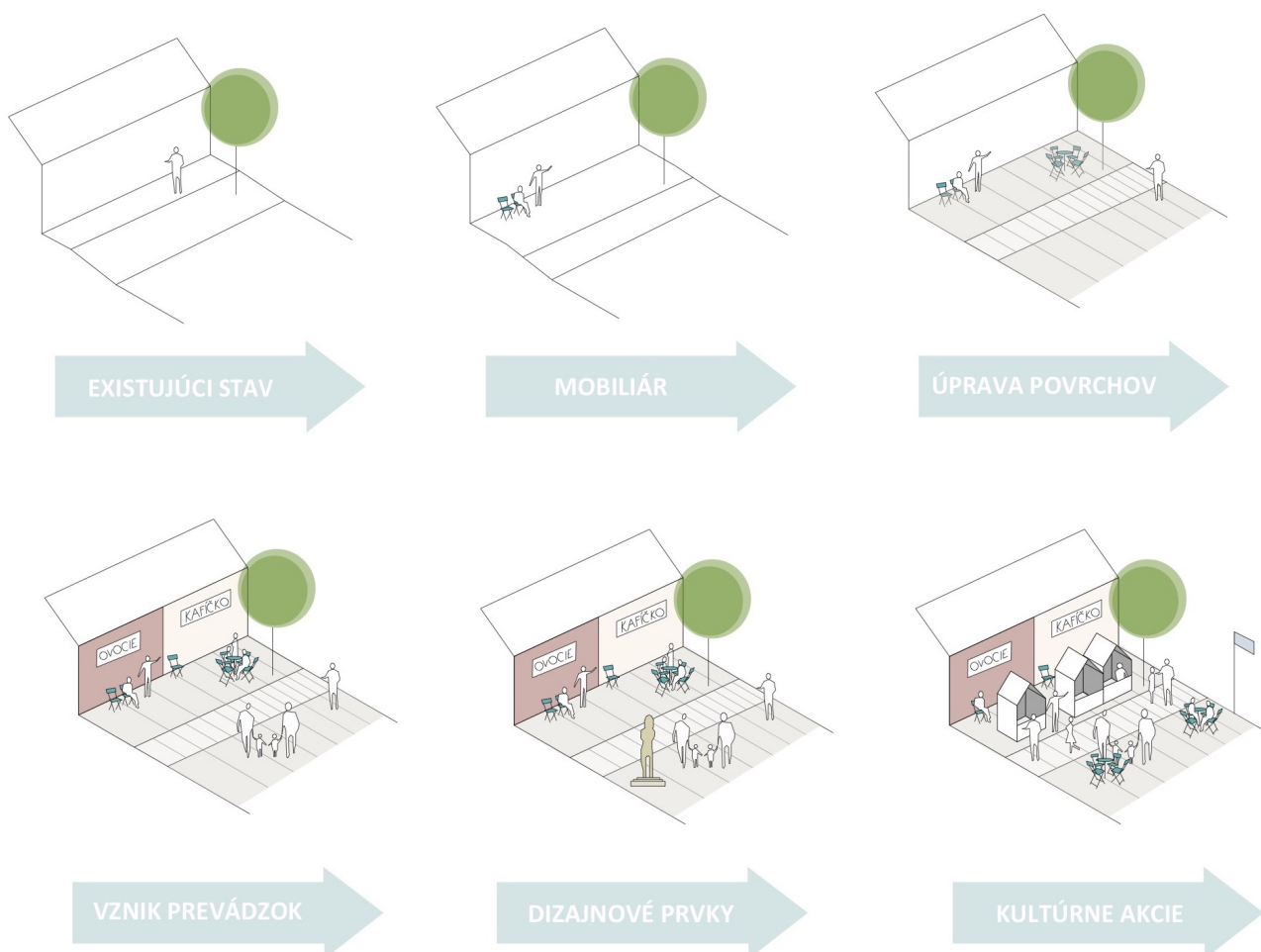
2. fáza: úprava spevnených povrchov -

kamenný povrch definuje navrhovanú “Pobytovú ulicu” upozorňuje na kvalitnejší priestor, turistov vizuálne zaujme, môžu odbočiť z hlavnej komunikácie, má navádzajúci zmysel, podporuje **orientáciu** v priestore. Funguje ako akýsi smerovač.

3. fáza: nárast prevádzok, služieb pozdĺž “Pobytového parteru” = socio – ekonomický efekt

4. fáza: dizajnové hľadisko – osadenie určitých **foriem umenia v území** (napr. sôch)

5. fáza: oživenie tradície - nadviazanie na **históriu týždenných trhov, či výročných jarmokov**. Keď si už návštevníci (turisti) a domáci obyvatelia zvyknú nie len využívať a používať ale aj **“užívať” priestor**.

Zeleň

Existujúce lipové aleje, ktoré spoludotvárajú historickú kvalitu riešeného územia tvoria v našom návrhu naďalej kostru systému zelene. Alej navrhujeme zachovať v plnej miere. Vhodné je doplniť chýbajúce kusy na oboch stranách komunikácie v riešenom území. Stromy (nachádzajúce sa v trávnatých pásoch na južnej strane Hviezdoslavovej ulice) pri navrhnutom rozšírení chodníka smerom ku komunikácii, ktoré budú na rozhraní medzi dláždeným chodníkom **Korza** a nanovo pretvoreného **Pobytového parteru**, navrhujeme umiestniť do ochranných mreží dizajnovu vhodných do riešeného územia (k detailnému riešeniu by bolo potrebné vyhotoviť presný polohopis existujúcej aleje).

Zatravnené plochy pod alejou, ako už bolo spomenuté, navrhujeme rekonštruovať formou ekologickej priepustnej dlažby (prípadne mlatovým povrchom), ktorá bude v špárach zatravnená vhodnou trávnatou zmesou. Týmto riešením dosiahneme plochu, ktorá bude pobytová a zároveň trvácna pri zachovaní ekologickej kvality (vsak dažďovej vody) a taktiež estetické kvality zelenej plochy.

Ostatné plochy pri vstupe do územia, pri mestskom úrade, kostole a múzeu navrhujeme zatravníť vhodnou trávnatou zmesou. Plochy takto zostanú dizajnovu čisté a dovoľia vyniknúť architektonickej kvalite historických objektov v riešenom území.